

## TROIŁO J

*Zagadnienia weterynaryjne w dziełach Arystotelesa*

Veterinary problems in Arystotele's works

Arystoteles (384-322) był jednym z najwybitniejszych myślicieli, nauczycieli i najwszechstronniejszym uczonym starożytności. Zajmował się filozofią, logiką, biologią, psychologią, polityką i poezją. Będąc autorem takich dzieł jak „Zoologia”, „O częściach zwierząt”, „O rodzeniu się zwierząt” został uznany przez wielu badaczy za twórcę porównawczej anatomii, fizjologii, etologii, ekologii i embriologii. Jego opisy chorób zwierząt, we fragmentach aktualne do dzisiaj oraz dzieła wyżej wymienione związane z podstawami wiedzy weterynaryjnej, pozwalają uznać go za jednego z prekursorów nauk weterynaryjnych.

W badaniach stosował metodę indukcyjno-dedukcyjną.

Dziedziną nauki, którą zajmował się najbardziej i według której modelował swoje pojęcia filozoficzne była biologia; mówiąc o bycie miał na myśli przede wszystkim żywe jednostki.

W swoich dziełach podkreśla współistnienie duszy i ciała, zarówno u człowieka, jak i zwierzęcia – „Trup, chociaż ma ten sam kształt z wyglądu co człowiek, nie jest człowiekiem... Formą dla zwierzęcia jest jego dusza albo część duszy, bo po jego odejściu nie ma już zwierzęcia.” Uważał, że „człowiek jest jedynym zwierzęciem, które ma prostą postawę, bo jego natura i esencja są boskie”.

W swoich dziełach podkreśla celowość istnienia części ciała „Każde narzędzie jest przeznaczone do jakiegoś celu dlatego także każda poszczególna część organizmu istnieje dla jakiegoś celu. Celem tym jest czynność”.

Bardzo trafnie określił życie zwierząt twierdząc, że „jedna część życia poświęcona jest czynnościom dotyczącym płodzenia młodych, druga zaś czynnościom odnoszącym się do zdobywania pokarmu”.

Arystoteles w swojej „Zoologii” podał jako pierwszy klasyfikację zwierząt, dzieli je na 1. Krwiste, te które mają „krew czerwoną” (wg dziś obowiązującej systematyki w przybliżeniu odpowiadające kręgowcom) – Ptaki, Ryby, Walenie (Cetacea) i Czworonożne. 2. Bezkrwiste, te które nie mają krwi czerwonej – (odpowiadające bezkręgowcom) – Mięczaki (Głównonogi), Skorupiaki, Muszlowate (Testacea) i Owady. Wprowadził pojęcie rodzaju i gatunku. Dokonał również podziału tkanek na niezłożone (jednorodne) np. tkankę miękką dzieli na tkanki miękkie; oraz złożone (niejednorodne), np. twarz nie da się podzielić na twarze. Na ogół miał właściwe pojęcie na temat rozmnażania zwierząt, choć nie ustrzegł się błędów. Nie uchwycił właściwej roli mózgu i płuc. Popęłił szereg błędów, ale nie umniejsza to jego prekursorskiej działalności również w tworzeniu podstaw nauk weterynaryjnych.